

Provinciale Staten van de Provincie Zeeland
t.a.v. de Statengriffie

Onderwerp
Programma NOVEX

Zaaknummer
257930

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 7 november 2023

Geachte voorzitter,

In 2022 heeft de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening het programma NOVEX gestart met als doel om meer samenhang en sturing te brengen in het ruimtelijk beleid. Daarbij heeft de minister een belangrijke rol aan provincies toegekend. De provincies is verzocht om in een gezamenlijk traject de ruimtelijk relevante opgaven uit nationale en provinciale programma's op regionaal niveau op elkaar af te stemmen. Een eerste stap in dit traject is het in beeld brengen van alle huidige opgaven uit de programma's. Dit schrijven we op in een Ruimtelijk Voorstel.

Het Ruimtelijk Voorstel geeft inzicht in alle huidige opgaven die een ruimtelijke impact hebben op de woon-, werk- en leefomgeving in Zeeland. Deze opgaven komen uit nationale en provinciale programma's. In Zeeland stellen we het Ruimtelijk Voorstel op binnen de kaders van het vastgesteld beleid zoals de Omgevingsvisie en het door GS vastgestelde Zeeuws Gebiedsprogramma en we houden rekening met de richtinggevende uitspraken uit het Coalitieakkoord.

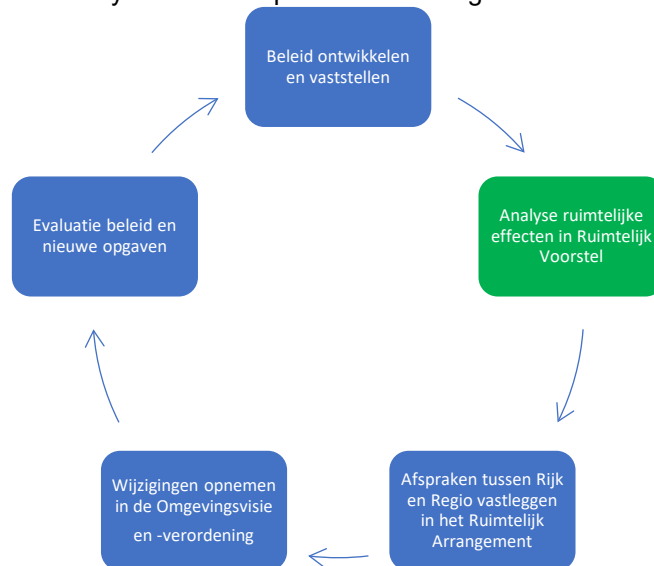
Het Ruimtelijk Voorstel is een eerste stap in de nadere afspraken en samenwerking met het Rijk over de toekomstige ruimtelijk economische ontwikkelingen in Zeeland. Medio december zullen wij het Ruimtelijk Voorstel met u delen alvorens wij het toezenden aan het Rijk. In december zullen we tevens een voorstel doen voor de rol en betrokkenheid van u als PS voor het opstellen van de Ruimtelijke Arrangementen. In deze brief willen wij u meenemen in de samenhang van de verschillende processen, de voortgang, de eerste beeld van het Ruimtelijk Voorstel en de vervolgstappen.

Samenhang processen

Het Ruimtelijk Voorstel bestaat uit de bundeling van alle huidige opgaven die betrekking hebben op de Zeeuwse ruimte en op dit moment in nationale en provinciale programma's vastliggen. In dit Ruimtelijk Voorstel komen de opgaven naar voren en wordt de agenda bepaald voor afspraken die later in het proces met het Rijk zullen worden gemaakt over de ruimtelijke inzet in Zeeland. De afspraken komen vast te liggen in een Ruimtelijk Arrangement. Dit is een cyclisch proces.

De ruimtelijke voorstellen van de provincies samen, dienen ook als basis voor de Nota Ruimte. De Nota Ruimte wordt door het Rijk opgesteld. Naast het proces van het Ruimtelijk Voorstel wordt er aan het ontwikkelperspectief van het NOVEX-gebied North Sea Port District gewerkt en aan het Zeeuws Gebiedsprogramma. Het ontwikkelperspectief en het gebiedsprogramma maken deel uit van het Ruimtelijk Voorstel. Wijzigingen die worden verwerkt in voorgenoemde stukken zullen na vaststelling overgenomen worden in het Ruimtelijk Voorstel.

Kort samengevat ziet de cyclus van het proces er als volgt uit:

De continue ruimtelijke ontwikkelingen die spelen, maken dat het proces van visievorming tot uitvoering een cyclisch proces is. Afspraken in het Ruimtelijk Arrangement kunnen leiden tot nieuwe ruimtelijke keuzes, de nieuwe ruimtelijke keuzes leiden tot aanpassingen in de Omgevingsvisie, waarop Omgevingsverordening aangepast wordt.

Stand van zaken

Op 22 september jl. bent u geïnformeerd over de hoofdlijnen van het Ruimtelijk Voorstel in een herkenningssessie. De komende weken ronden we het Ruimtelijk Voorstel in concept af en bespreken we het concept met onze partners in OZO-verband en de Integratiegroep Zeeuwse Omgevingsvisie. De reacties worden verwerkt en medio december zal het definitief Ruimtelijk Voorstel ter kennisname aan u toezenden worden. Dit Voorstel is een eerste stap in het traject met het Rijk. Het Ruimtelijk Voorstel zal aangeven waar knelpunten liggen, welke oplossingen in beeld zijn en welke keuzes daarvoor nog nodig zijn. Het is mogelijk dat niet alle provinciale- of nationale doelen worden gehaald. Volgend jaar gaan Regio en Rijk in gesprek om afspraken te maken of en hoe provinciale en nationale doelen invulling krijgen. Dit wordt vastgelegd in Ruimtelijke Arrangementen. Het Ruimtelijk Voorstel is hiervoor de basis.

Inzet Zeeland

De inzet van Zeeland is in het Ruimtelijk Voorstel verwoord in drie delen:

1. een perspectief voor landbouw, natuur, water en bodem;
2. een overzicht voor ordenende netwerken voor energie en (circulaire) economie
3. de invalshoek vanuit leefbare steden en regio's.

De inzet ziet er als volgt uit:

1. Inzet van Zeeland voor het landelijk gebied:

Op nationaal niveau wordt Zeeland gezien als agrarisch kerngebied, maar ook als locatie voor andere ontwikkelingen die ruimte vragen. Het Zeeuws Gebiedsprogramma en het Ruimtelijk Voorstel zetten in op een volhoudbare landbouw met nieuwe verdienmodellen.

De keuze in het Zeeuws Gebiedsprogramma om natuurontwikkeling te beperken tot afronding van het Natuurnetwerk Nederland, voorkomt een grote extra ruimtevraag. Uit de analyse blijkt voorts dat als alle andere ruimtevragers uit de verschillende opgaven worden geacommodeerd er een afname van het landbouwareaal aan de orde is.

Zo vraagt de extensivering van de landbouw om ruimte, maar ook de kustverdediging voor toekomstige versterking, de opgave voor de groenblauwe dooradering en de aanpak van de zoetwater problematiek. De ruimtevraag zal kleiner zijn wanneer door meekoppelkansen verschillende functies worden gecombineerd.

Wat wij willen doen:

- Zeeland handhaven als agrarisch gebied met volhoudbare landbouw
- voltooiën van het natuurnetwerk
- beter benutten (regen)water voor landbouw en natuur
- hergebruik zoet water uit afvalwater

- aanleg deel van de bosopgave
- aanleg waterberging in combinatie met moeras
- maatregelen nemen om kwaliteit in natuurgebieden die onder druk staan te verbeteren
- het onder voorwaarden en gebiedsgericht uitbreiden van de groenblauwe dooradering

Voor al deze opgaven geldt dat uw besluitvorming t.a.v. het Zeeuws Gebiedsplan leidend is voor de afspraken met het Rijk.

Wat buiten de bevoegdheid of mogelijkheden van de Provincie Zeeland ligt:

- het terugdringen stikstofdepositie afkomstig uit buitenland en zeescheepvaart
- vooruitlopen op toekomstige keuzes van de herziening kustverdedigingsstrategie van het Nationale Deltaprogramma
- verzekeren aanvoer zoetwater van buiten Zeeland door bv. onderzoeken

Voor deze opgaven is medewerking en duidelijkheid van het Rijk nodig.

Wat wij niet gaan doen, omdat het niet aansluit bij provinciale doelen en kaders:

- (vooralsnog) aanwijzen van overgangsgebieden rond Natura 2000-gebieden
- uitbreiding opgave (estuariene) natuurontwikkeling
- verwerving van agrarische gronden en bedrijven anders dan op vrijwillige basis

2. Inzet van Zeeland in netwerken voor energie en (circulaire) economie:

De energietransitie raakt ieder bedrijf en iedere inwoner van Zeeland. Het uitbreiden van de infrastructuur voor opwek, transport en opslag van energie zal een impact hebben op de omgeving. Het gaat echter niet alleen over uitbreiding van het elektriciteitsnet en de waterstofinfrastructuur, maar ook om hoogspanningsstations, batterijen en waterstoffabrieken die ruimte vragen. In het Nationale Programma Energiehoofdstructuur zijn uitgangspunten opgenomen om negatieve (landschappelijke) effecten zoveel mogelijk te voorkomen. Dit neemt niet weg dat extra ruimte nodig zal zijn. Een definitieve beslissing over de bouw van de nieuwe kerncentrales heeft ook invloed op de directe en indirecte ruimte vraag. Verder zijn nieuwe locaties voor aanlanding van windenergie van belang voor spreiding van de ruimte vraag.

Wat wij willen doen:

- bewaken van het maatschappelijke en landschappelijke proces rond de voorkeurslocatie kernenergie
- meewerken aan verdichting van het 150 kV netwerk en stations, realisatie waterstofbackbone, uitbreiding van de 380 kV stations en vestiging waterstoffabrieken en energieopslag
- het aanwijzen van Terneuzen als locatie voor aanlanding wind op zee

Wat buiten de bevoegdheid of mogelijkheden van de Provincie Zeeland ligt:

- het zelfstandig oplossen van de netcongestie in Zeeland

Hier ligt wat ons betreft een taak voor het Rijk en netwerkbeheerders.

Wat wij niet gaan doen, omdat het niet aansluit bij provinciale doelen en kaders:

- meer (dan de twee afgesproken) aanlandingen wind op zee in het Sloegebied,
- uitbreiding bovengrondse verbindingen 380 kV vanuit Borsele

Verblijfs- en dagrecreatieve ontwikkelingen veroorzaken druk op voornamelijk de kustgebieden en rondom het Veerse Meer. Dit heeft impact op de draagkracht van de gebieden. De unieke eilandenstructuur van Zeeland heeft verder tot gevolg dat de afstanden groter zijn en de verbindingen kwetsbaar. Op dit moment wordt een studie uitgevoerd voor de toekomst van de Midden Zeeland Route. De nieuwe ruimte vraag is afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden. Ook voor het vervoer per spoor zijn er verschillende ruimte vragende ontwikkelingen, zoals de extra verbinding Zeeland-Antwerpen.

Wat wij willen doen:

- faciliteren kwaliteitsverbetering en verduurzaming van (verblijfs)recreatie en toerisme
- het geleiden van de recreatiedruk aan de kust en het Veerse Meer en spreiding richting het achterland
- het publiek-vervoersysteem van de fijnmazige mobiliteit versterken
- het voortouw nemen in de studie Midden Zeeland Route
- steunen ontwikkeling goederenspoor binnen North Sea Port District van Terneuzen naar Gent
- agenderen extra verbinding goederenspoor Zeeland – Antwerpen.

De mobiliteitsopgaven zijn ook nadrukkelijk onderwerp van gesprek in het BO-MIRT.

3. Inzet van Zeeland voor leefbare steden en regio's:

De woningvoorraad staat voor twee uitdagingen. Aan de ene kant het uitbreiden van de woningvoorraad en aan de andere kant het verbeteren van de bestaande voorraad. Met name de uitbreidingsopgave buiten de bestaande steden en dorpen vragen om extra ruimte. De verduurzaming van de bestaande woningvoorraad is een grote uitdaging door de investering die het vraagt. In Zeeland staat de beschikbaarheid en de bereikbaarheid van voorzieningen in de kleine kernen onder druk. Er zijn kernen waar de basisvoorzieningen als zorg, onderwijs en supermarkten niet aanwezig zijn en slechts bereikbaar zijn met de auto. Dit kan leiden tot het veranderen van de bevolkingssamenstelling in de verschillende kernen waardoor het aantal gebruikers van voorzieningen afnemen en vervolgens de beschikbaarheid en bereikbaarheid van voorzieningen verder afnemen.

Wat wij willen doen:

- conform de Woondeal uitbreiden van de woningvoorraad
- het verduurzamen en verbeteren van de bestaande woningvoorraad en wijken
- de kwaliteit van leven (o.a. de beschikbaarheid en bereikbaarheid van basisvoorzieningen) meewegen bij ruimtelijke en economische keuzes

Wat buiten de bevoegdheid of mogelijkheden van de Provincie Zeeland ligt:

- concentratie en schaalvergroting van voorzieningen tegengaan die het gevolg zijn van marktwerking of nationale regelgeving

Vervolgstep Ruimtelijk Arrangement

Na het toezenden van de Ruimtelijke Voorstellen door de provincies aan het Rijk worden de provinciale voorstellen gebundeld tot een samengesteld beeld. Hieruit volgt een overzicht van uitvoerings- en investeringsvoorstellen en spanningspunten. En wordt duidelijk welke nationale doelen worden gehaald en welke niet. Met deze informatie gaan wij van start om een Zeeuws Ruimtelijk Arrangement op te stellen waarin wederkerige bestuurlijke afspraken tussen Regio en Rijk worden vastgelegd. Om tot keuzes te komen voor welke ontwikkelingen er wel en geen ruimte is in Zeeland en de bijbehorende voorwaarden en inzet, is het proces in en met de regio van groot belang. Voor het Ruimtelijk Arrangement wordt daarom een integraal proces opgestart om tot een brede en samenhangende afweging te komen. De planning van het Rijk is om het eindconcept van het Ruimtelijk Arrangement in mei af te ronden. GS zal begin volgend jaar bij PS terugkomen met voorstellen hoe om te gaan met keuzevraagstukken die de kaderstellende rol van uw Staten raken.

De verankering van de afspraken met het Rijk uit het Ruimtelijk Arrangement is derhalve uiteindelijk uw bevoegdheid als PS.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

drs. J.M.M. Polman, voorzitter

drs. M.C.J. Franken, secretaris-algemeen directeur

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.